Świat prehistoryczny, świat starożytny

Poziom znajomości GIS: podstawowy
Narzędzia: ArcGIS Online
Materiały (dane): Dostarczone wraz z lekcją w serwisie ArcGIS Online
Cel: Zapoznanie się z możliwościami wykorzystania narzędzi systemów informacji geograficznej (GIS) podczas realizacji zajęć z historii.

Wstęp

Systemy informacji geograficznej (ang. GIS, Geograhic Information System) są narzędziem używanym codziennie przez tysiące specjalistów na całym świecie. Pozwalają one na gromadzenie, analizowanie i prezentację danych przestrzennych, czyli informacji, które możemy przypisać do określonej lokalizacji na kuli ziemskiej. Analitycy GIS eksplorują dane przestrzenne wykorzystując zaawansowane narzędzia. GIS może być jednak używany przez wszystkich i ta lekcja ma na celu wykorzystanie prostych narzędzi systemów informacji geograficznej do prezentacji zagadnień poruszanych podczas lekcji historii.

1. Zaloguj się do swojego konta z subskrypcją ArcGIS Online na stronie www.arcgis.com

2. Otwórz aplikację dostępną pod adresem https://arcg.is/j8eae0 w serwisie ArcGIS Online.

Wskazówki dotyczące obsługi serwisu ArcGIS Online znajdziesz w naszym **zasobie** w lekcji pt. **Mapa cyfrowa, czyli mapa na komputerze"** oraz na filmie instruktażowym **„Nawigacja i pomiar na mapie".**

3. Zapoznaj się z wyświetlaną na ekranie aplikacją. Zawiera ona sześć okien: jedno okno z mapą oraz pięć z tzw. widżetami. Użyj myszy, aby zmienić skalę (przy użyciu scrolla lub dwukliku lewym klawiszem myszy) i zasięg przestrzenny wyświetlanej mapy.

Autor: Zespół Edukacji Esri Polska / Education Team Esri Poland
© by Esri Polska Ltd., 2018

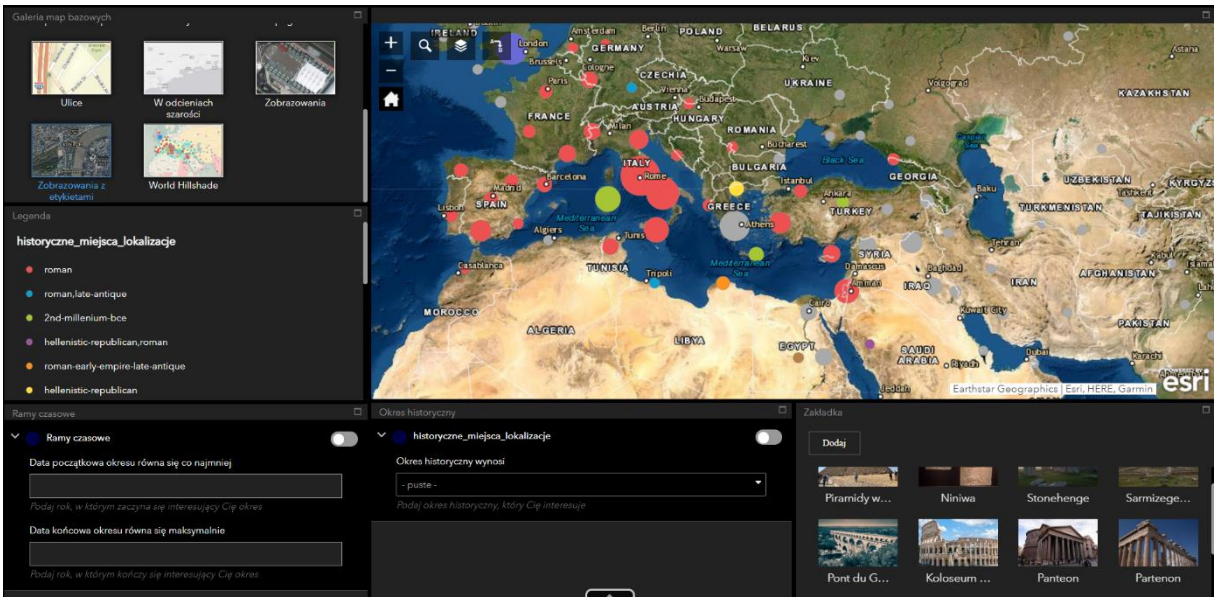

4. Zapoznaj się z pierwszym widżetem „Mapa bazowa". Za pomocą tego widżetu możesz przełączyć mapę stanowiącą podkład np. na zobrazowania tak, aby zobaczyć co obecnie znajduje się w miejscu dawnych budowli i obiektów zbudowanych w czasach prehistorycznych, starożytnych lub w czasach bizantyjskich.

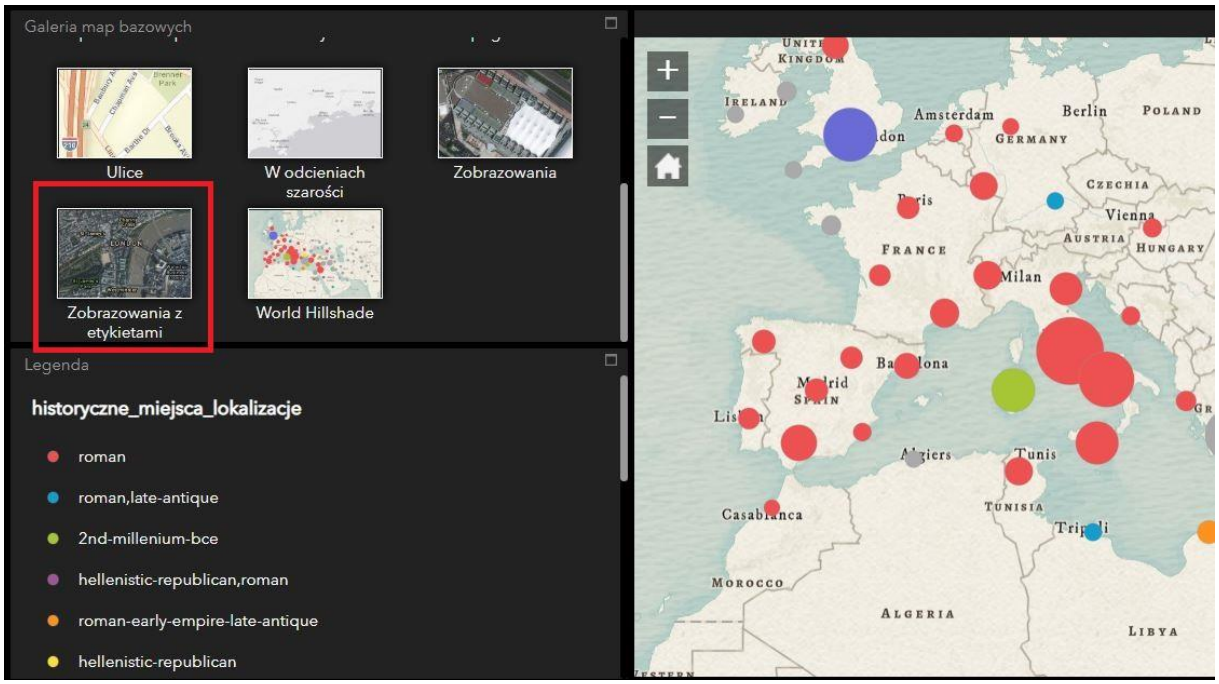

Autor: Zespół Edukacji Esri Polska / Education Team Esri Poland

© by Esri Polska Ltd., 2018

esri Polska

5. Sprawdź co znajduje się w legendzie (widżet poniżej Galerii map bazowych).

Pytanie 1: W których państwach/regionach znajdują się zabytki z następujących okresów?:

1) Cywilizacji minojskiej (2nd-millenium-bce;middleminoan)
2) Cesarstwa rzymskiego (Roman-early-empire-late-antique)
3) Starożytnej cywilizacji greckiej (Hellenistic-republican)

6. Zapoznaj się z funkcjonowaniem widżetu „Ramy czasowe".
   Utwórz filtr, za pomocą którego wyświetlisz tylko obiekty, które pochodzą z czasów starożytnych.
   UWAGA: *W związku z tym, że ustalenie daty zarówno początku jak i końca epoki starożytności jest dyskusyjne, przyjmij za początek rok 3000 (orientacyjny czas opracowania pisma klinowego przez Sumerów), zaś jako koniec – rok 476 n.e. (upadek Cesarstwa Zachodniorzymskiego). Gdy wpisujesz lata p.n.e., przed wartością wpisz symbol „-„. Po wprowadzeniu ram czasowych zaznacz suwak obok filtru „Ramy czasowe".*

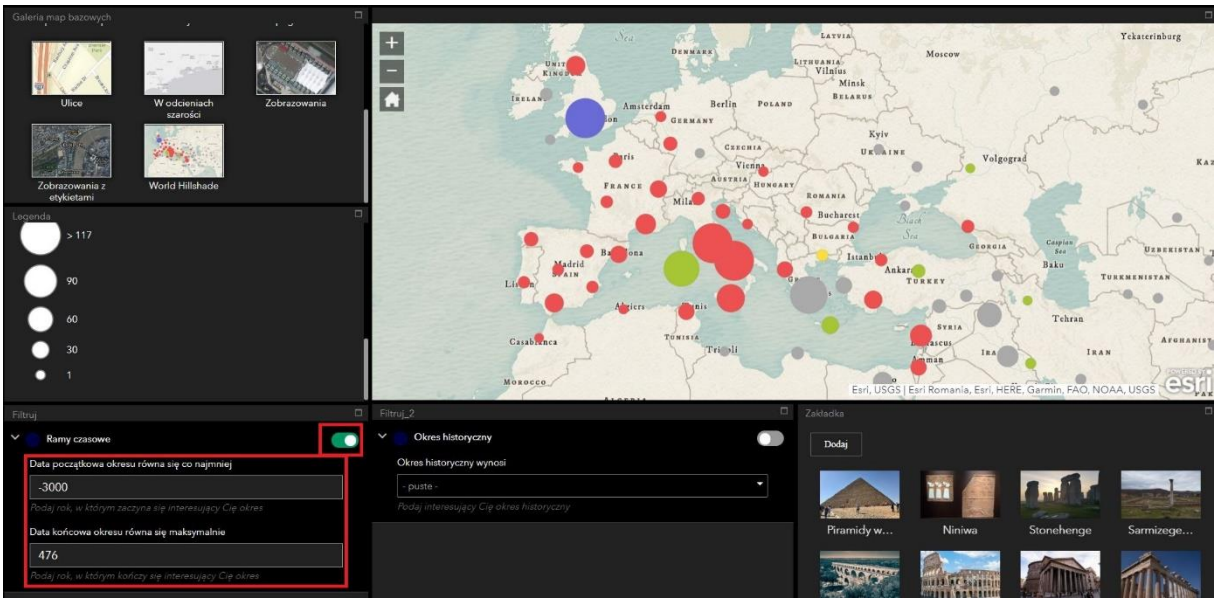

Pytanie 2. Korzystając z filtru wymień państwa/regiony, w których znajduje się najwięcej obiektów z epok:
- Brązu (3000-1200 p.n.e)
- Żelaza (500 p.n.e. – 1200 n.e.)

Autor: Zespół Edukacji Esri Polska / Education Team Esri Poland

© by Esri Polska Ltd., 2018

7. Zapoznaj się z kolejnym widżetem „Okres historyczny". Wybierz z listy kolejno „4-th-millenium-bce" (4 tysiąclecie p.n.e), „3-rd-millenium-bce" (3 tysiąclecie p.n.e) oraz „2nd-millenium-bce" (2 tysiąclecie p.n.e), stosując filtr na mapie. Rozwiń tabelę atrybutów za pomocą suwaka u dołu aplikacji. Możesz przybliżyć do wybranego obiektu korzystając z funkcji „Powiększ do" w tabeli. ***Pamiętaj, aby funkcja „Filtrowanie według zasięgu mapy" nie była zaznaczona!***

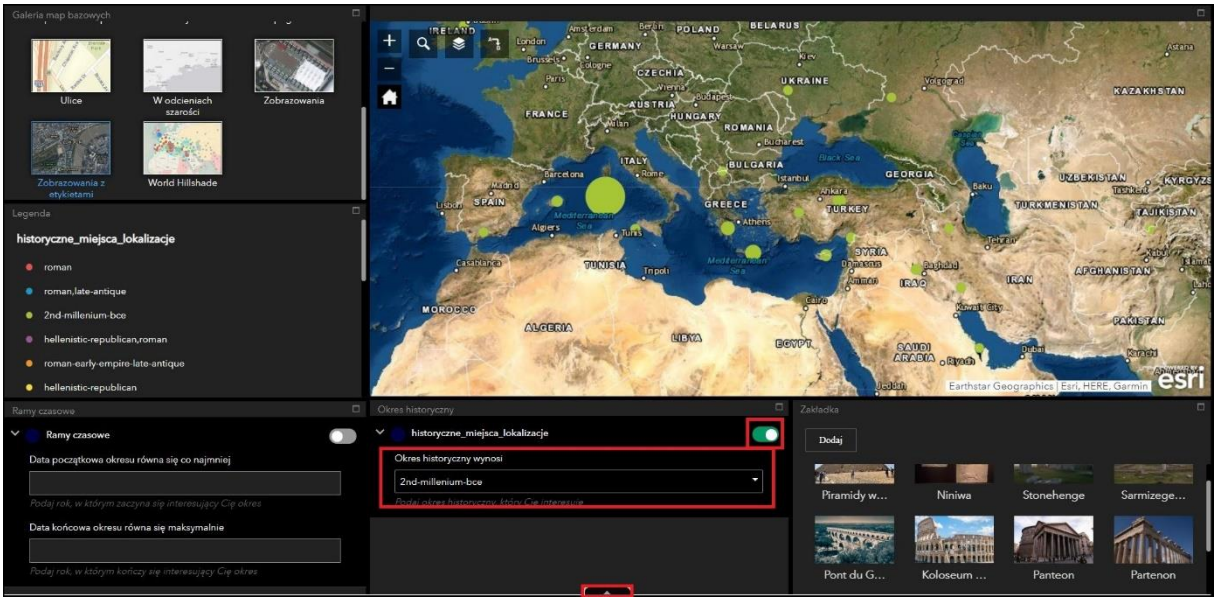

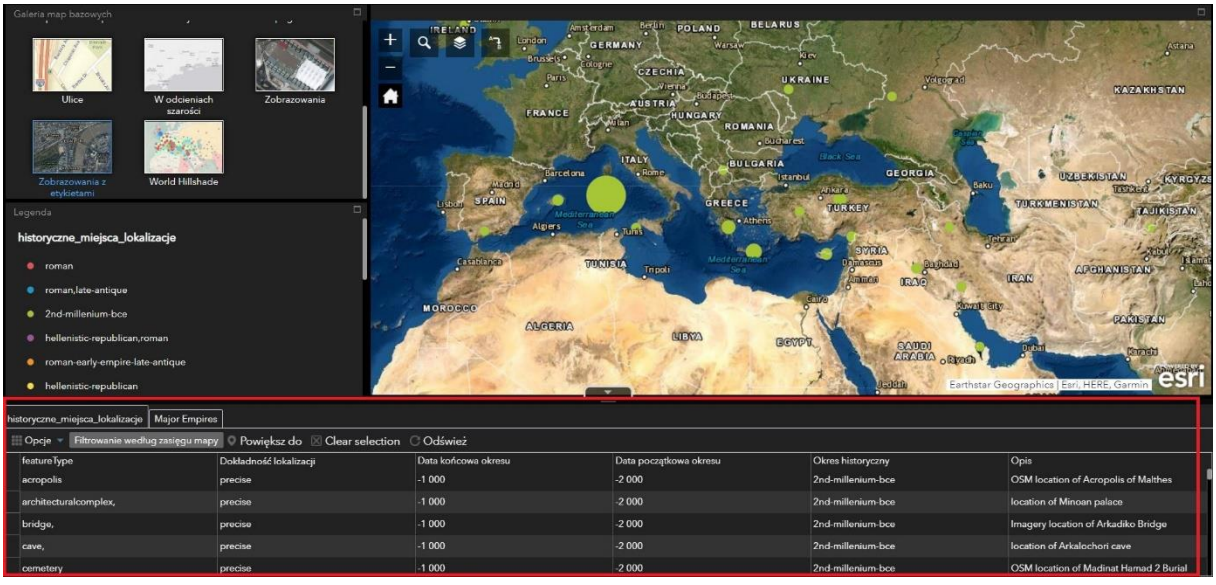

Autor: Zespół Edukacji Esri Polska / Education Team Esri Poland

© by Esri Polska Ltd., 2018

Pytanie 3. Przyporządkuj każdemu z wymienionych tysiącleci najczęściej występujące typy obiektów. Skorzystaj z atrybutu „featureType". Skorzystaj z niżej wymienionych:

kurhan (Tumulus)
pomnik (Monument)
osada (Settlement)
cmentarzysko (Cemetery)
grobowiec (Tomb)
twierdza (Fort)
nurag (Nuraghe)
świątynia (Sanctuary, Temple)
willa (Vila)

Pytanie 4. Która z warstw społecznych mieszkała w willach? Plebejusze czy patrycjusze? Której z cywilizacji dotyczą wymienione wyżej pojęcia?

8. Przejdź do ostatniego widżetu „Zakładka". Znajduje się w nim 11 obiektów pochodzących ze starożytności oraz 1 ze średniowiecza. Po kliknięciu w zdjęcie prezentujące dany obiekt widok mapy zostaje powiększony do najbliższego otoczenia obiektu. Więcej o korzystaniu z zakładek można dowiedzieć się z filmu instruktażowego Tworzenie zakładek przestrzennych.

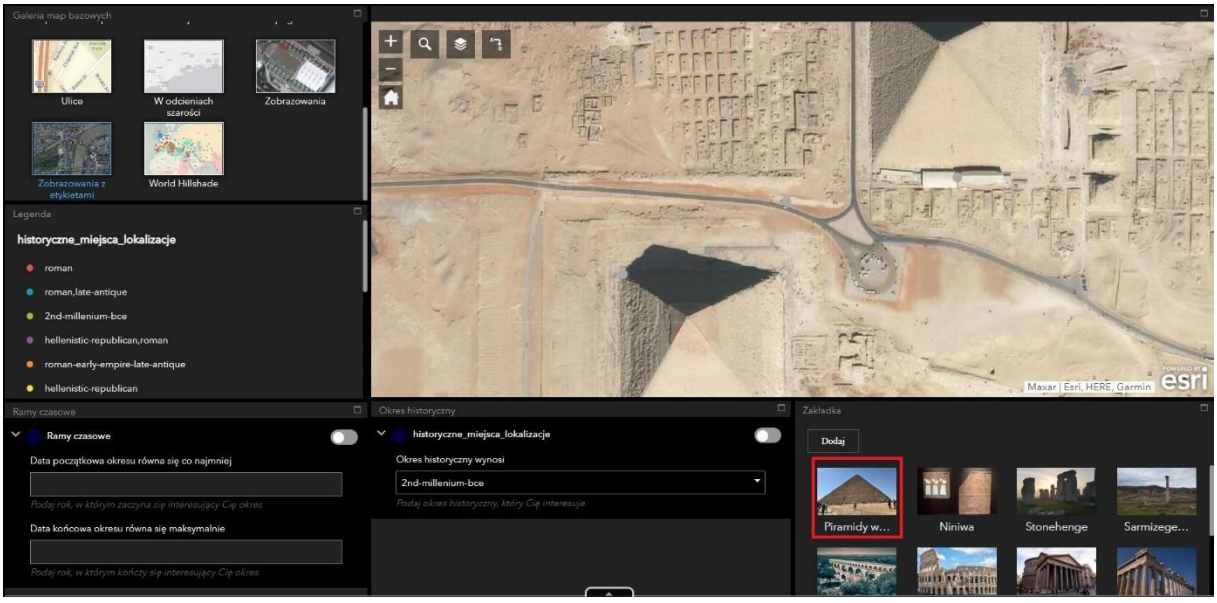

Pytanie 5. Który z obiektów został wybudowany w średniowieczu?
Pytanie 6. Na terytorium których państw znajdują się obecnie obiekty z zakładek?

Autor: Zespół Edukacji Esri Polska / Education Team Esri Poland

© by Esri Polska Ltd., 2018

9. Włącz widoczność warstwy „Największe imperia", zaznaczając kwadracik obok nazwy warstwy.

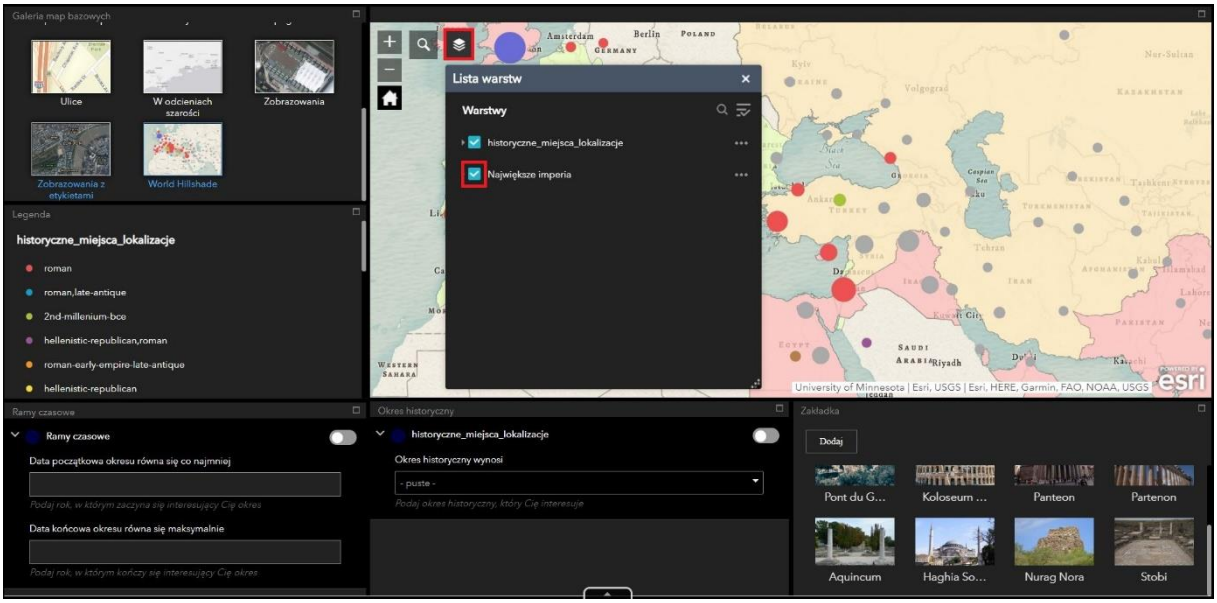

Pytanie 7. Które z trzech wielkich imperiów zaznaczonych na mapie jest najstarsze? Które zajmowało największą powierzchnię?

10. Przełącz mapę bazową na „Zobrazowania z podpisami". Wyłącz widok warstwy „Największe imperia". Obejrzyj jak wygląda obecnie otoczenie następujących obiektów:
    - Stobi
    - Aquincum
    - Sarmizegetusa

© by Esri Polska Ltd., 2018

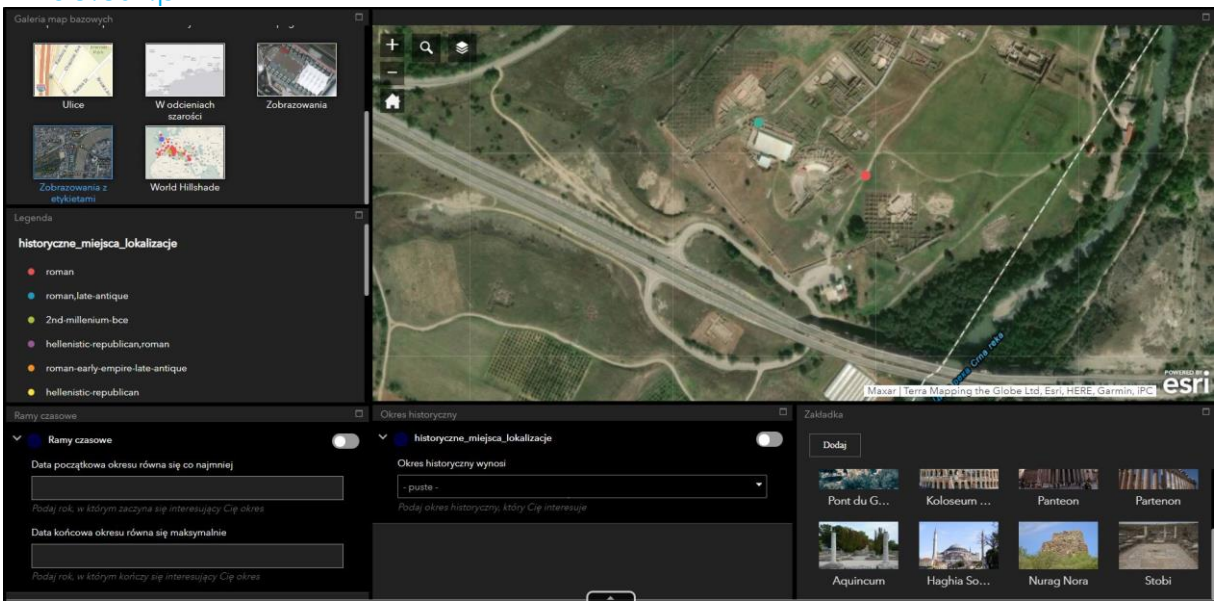

Pytanie 8. Co sądzisz na temat zagospodarowania przestrzeni wokół wymienionych obiektów? Czy widzisz jakieś plusy takiego stanu rzeczy? Przedyskutuj w grupie.

11. Dodaj własne zakładki, prezentujące lokalizacje ważnych obiektów/budowli prehistorycznych lub starożytnych. Jak to zrobić dowiesz się z filmu Tworzenie zakładek przestrzennych.

Źródło lokalizacji obiektów: https://pleiades.stoa.org/downloads

Autor: Zespół Edukacji Esri Polska / Education Team Esri Poland

© by Esri Polska Ltd., 2018